

Niels Hemmingsens ligprædiken over Otte Rud

Taler

Niels Hemmingsen
Teolog

Dato

18. juli 1571

Sted

Vor Frue Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Johannes' Åbenbaring kapitel 2, vers 7

I Christian d. 3's bibel (1550)

Johannes' Åbenbaring kapitel 2, vers 7

Erlig velbyrdig oc Gudfryctig Frue /

Pernille Oxe / Erlige / velbyrdige oc salige Otte Ruds til Møgelkiær
effterleffuerske / ynsker ieg Niels Hemmingsøn / Naade / fred oc
Barmhiertighed / aff Gud Fader / ved vor HErre Jesum Christum / Amen.

Den Hellige Konge Daud / min fromme Frue Pernille / viser oss vdi den
hundrede oc nittende Psalme / Huor wi skulle finde trøst vdi all modgang / oss
kand paa komme vdi denne Verden. Oc ere disse Dauids ord.

Dette er min Trøst vdi min modgang / at dit Ord vederqueger mig.

Her giffuer Daud tilkiende / at all den Trøst oc husualelse / wi kunde
bekomme aff Menniskelig forstand / er icke krafftig til at fortage it Menniske
sin hiertens sorg / vdi sin store modgang / der faare viser hand oss til Guds ord
/ huilcket ord der veed raad / til alt det onde som Mennisken kand vederfaris
vdi denne Verden / baade hemelige oc obenbare.

De vise vdi Verden / som kaldis Philosophi oc andre skarpsindige oc forfarne
Menniske / haffue mange dræbelige (som de mene) argumenter / huor met de
mene sig at kunde trøste it bedrøffuet hierte / men strax deris ord er udsagt / saa
haffuer ocsaa deris trøstelige raad ende: Ja sorgen følis suarere siden end tilforn.
Thi Menneskelig trøst ickon opriffuer hiertens saar / oc kand icke hele det igen.

Men Guds ord vdi huicket den hellig Aand vil vere krafftig / det alene giffuer den rette viisdom oc forstand / huorlunde it bedrøffuit hierte kand vende sig sit kaarss oc modgang til glæde / husualelse oc trøst.

Fordi Guds ord lærer oss / hueden modgang kommer / huor til hand tien / huorlunde wi skulle bruge hannem / oc huad ende hand faaer om wi ellers bruge hannem ret.

I

Hueden kommer modgang? Modgang haffuer en Aarsage vdi vor Nature / en vdi vor Person / oc en vdi Guds Retfærdighed.

Vor Natur som wi drage aff Adam / er syndig oc skyldig / saa at wi for den Synd oc skyld / ere vnder Dødens mact oc allehaande gienuordighed.

Vor Person legger mange Synder oc skyld offuen paa Naturens Synd oc skyld / oc all den stund wi leffue her paa Jorden synde wi / saa at den Retfærdige (som Salomon siger) falder siu gange om dagen / oc opstaar.

Guds Retfærdighed straffer Syndere met allehaande gienuordighed / modgang oc met Døden paa det siste: Ja met euig pine vden mand bliffuer hiolpen ved Christum.

Effterdi da / at Gud er retfærdig kand ingen modgang nogen tid offuerkomme mennisket / vden Guds retfærdige dom / Saa at huo som meen sig at haffue nogen modgang wretfærdige / hand dømer Gud at vere wretfærdig / aff huilcken modgang kommer / enten som aff en Fader eller som aff en Dommere / være sig ihuad aarsage der siunis at vere hos Mennisken.

De Chaldeer indskulde oc røffuede Job / som ene vaar frommere end alle Chaldeer vaare / de toge hans gods bort / de wgudelige røffuede den Gudfryctige / men det skede dog icke vden Guds vise raad / endog Dieffuelen oc onde Menniske / de gjorde deris villie.

Den fromme oc Gudfryctige Mand Joseph bleff saalt aff sine wgudelige Brødre / oc siden met wræt bleff kast i Fengsel vdi Egipten: Dog vaar her Guds vise raad at betencke / som haffuer talt alle deris hoffuit haar der tro paa hannem / som

Christus selff siger.

De fromme hellige Mend Jsaac oc Tobias bleffue blinde paa deris Alderdom / huor saare de tackede Gud / thi de viste vel at det vaar saa actet aff Guds vise raad.

Abraham miste sin høstru paa sin Alderdom / saa giorde oc Jacob / men de loffuede Gud for sine gierninger.

Den fromme Judit vdi sin vngdom miste din kiere Hosbonde / saa giorde oc Susanna / item Anna Prophetissa / men de baare det Kaarss / som Guds retfærdige dom met Tacksigelse.

Kortelige at sige / vdi all vor modgang skulle wi bekiende vor Synd oc vor skyld / oc prise oc ære Guds retfærdige dom / som aff sin grundløse Viisdom veed / naar oc huor riset tien / oc intet gjør eller lader ske vden Retfærdighed.

II

Huor til tien Modgang? At den skal dræbis met Modgang / som vilde dræbe oss / Det er / Modgang tien der til / at vor naturis Synd / oc vor Persons atskillige Forseelser / kunde spægis oc dræbis. Fordi siger Paulus / Den som leffuer effter Kiødet / det er / den som lader naturens Synd regere vdi sig / ved Legemlig begering / Hand skal dø. Derfor siger Daud: Tuing deris Kindbeen met skarpe Beszel / som icke ville komme til dig. Jtem: Det er mit gaffn at du haffuer ydmyget mig.

Thi naar alting gaar effter vor vilie / da bliffue wi som wtemde Heste / Synden faar offuerhaand / Gud glemmis de fattige forsmaaes / Bønen til Gud forsømmis. Huer randsage ickon her sit hierte / oc vere sin egen Dommere.

III

Huorlunde skulle wi da bruge modgang? Modgang skulle wi saa bruge / at hand bliffue it behageligt offer faar Gud. Det skeer / naar en Christen skil sin modgang fra wgdelige Menniskis modgang / met Troen / met Bøn / met Taalmodighed / oc met Tacksigelse. Fordi naar Modgang tempereris met disse fire ting / som er Troen / Bøn / Taalmodighed oc Tacksigelse / da bliffuer hand

hellig giort ved Christi Kaarss.

Saa gjorde Job vnder Kaarssit / der hand sagde: Jeg veed at min Gienløser
leffuer. Samme Job der hand haffde mist sit gods / oc haffde en Dieffuels
Høstru igen / da sagde hand: Herren gaff oc Herren tog / Herren Naffn vere
loffuit euindelige: Denne Jobs tale / vaar en ret Penitenszis fruct / huilcken
hand lærde aff sin Modgang.

Saa skulle wi ocsaa vide / at Modgang skal vere oss en raadgiffuere / at wi
ydmyge oss vnder Guds veldige haand / i en sand penitensze / saa at wi tacke
Gud / for sit retfærdige oc faderlige Rijs / som aldrig pleir at spare dem der hand
haffuer kier. Min Søn / siger Salomon / foract icke HERrens straff / oc
mistrøste dig icke naar du straffis aff hannem / thi huo som Herren elsker den
tucter hand / oc hand hudstryger huer den Søn som hand anammer. Vor kiere
Frelsere siger: Huo som icke tager sit Kaarss paa sig / oc følger mig effter / hand
er icke verd at vere min Discipel. Ja met it ord at sige: Alle de som ville leffue
gudfryctigelige (siger Paulus) skulle lide modgang.

Her aff er nu at forstaa / huorlunde wi skulle bruge modgang / som er: Gud til
ære / oss selff til lære / saa at wi kunde sige met Daud: Det er mit gaffn / O
Herre / at du haffuer ydmyget mig.

III

Huad ende faar da Modgang / om wi bruge hannem ret? En saare god oc
glædelig ende. Salig er den / siger Christus / som lider modgang / Paulus faare
giffuer sagen der til / vdi sin epistel til de Rommere i det viij Capitel / Saa
sigendis: Lide wi met Christo / da skulle wi oc æris met hannem. Christi
Apostle Paulus oc Petrus / biude at wi lide noget i denne Verden ved den euige
tid / huor wi skulle haffue euig glæde / for den timelige modgang. Dette skulle
wi tencke / naar wi opregne om morgenen / vor Christelige Tro / oc
besynderlige naar wi sige: Jeg troer at Christus er opstaaen aff Døde. Jtem / Jeg
troer det euige Liff effter Døden.

Dette vil ieg nu / min fromme Frue Pernille / kortelige haffue screffuit eder til /
om huorlunde i oc ieg oc alle Guds Børn / kunde trøste oss i vor modgang. Gud
almectigeste / som kalder sig all Barmhiertigheds oc husualelsis Fader / styrcke
eder met sin hellig Aand / forøge eders Tro / oc vnde eder saa at leffue / at naar i

skulle skillis fra denne Verden / i da maa arffue ved Christum Himmerigs rige /
Amen.

At ieg lader denne Predicken / min fromme Frue Pernille / vdga paa Prenten /
som ieg haffde vdi eders salige Hosbondis Otte Ruds begraffuelse / haffuer ieg
giort aff erlige / Velbyrdige oc Gudfryctige Mands Oluff Moritsøns til Brentuid
/ eders kiere Modersyster søns begering / Gud giffuet at det skeer Gud til Loff /
oc mange til gaffn / Bedendis eder ydmygelige / at i vilde tage denne min vmage
til tacke.

At ieg icke haffuer antegnet salige Otte Ruds gantske leffnet oc bestillinger /
besynderlige om atskillige Forlæninger oc befalninger hand haffuer hafft / aff
Salige Konning Christian oc vor Naadige Herre Kong Frederich / som er / at
hand tiende her vdi Kongen gaard i fem Aar før en hand fick eder / oc siden
haffde Dragsholm i tu Aar / der effter Gudland vdi siu Aar / Jtem S: Hans
Kloster vdi Odense i tu Aar / oc paa det sidste Kaarsør slot indtil sin Døde dag /
vdi huilcke bestillinger hand haffuer beuiist sig som en tro Mand mod sine
Konger oc Herrer / er denne Aarsage / ar jeg vilde det besynderlige faare giffue /
som menige Folck kunde mest komme til gaffn.

Her met vil jeg haffue eder den almectige Gud befalendis til Liff oc Siel / met alt
det i vel ville.

Aff Kiøbenhaffn / den tolfte dag Augusti /

Aar effter Christi fødsel/

1571.

Kilde

Det Kongelige Bibliotek

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Begravelsestale, Mindetale, Prædiken, Prædikener fra 1500-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/niels-hemmingsens-ligpraediken-over-otte-rud>